Појединачни број 1 динар.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и празника. — Претплата је 300 дин. на годину, 150 дин. на пола године, 75 дин. на четврт год. и 1 месец 25 д.; за Америку 8 долара на годину. — Претплатити се може бар на један месец.

„Застава“ излази дневно у 6 часова ујутро.

ЗАСТАВА

ОРГАН РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Поштарина плаћена у готовом

Рукопис за лист шаљу се на уредништво „Заставе“, а новац за претплату и огласе на администрацију „Заставе“ Нови Сад, Ђуре Јакшића улица број 14. — Телефон број 110. — Рукописи се не враћају натраг.

Власник: Акциони Одбор Војвођ. Радикала.

Број 216. Нови Сад, у уторак 22. септембра 1925. Година LVI.

Наш однос са Мађарском

Женева, 17. септембра

Данашње стање мањина у Европи није ни мало горе него што је било пре европског рата, па против њихово је стање побољшано. Мањинама је у главноме учињено много, ако не готово и све. Ишло се дотле докле год је допуштао појам државе; даље се није могло, јер се није хтела да изазове револуција у теорији о државној суверености.

Пре рата су мањине највише стењале у Аустро-Угарској, где су две расе, два језика, хтели да доминирају над свима осталима. Апоњијев закон о школама био је један од инструмената те непријатељске политике, која је тлачила све што се налазило на тако званој територији круне Св. Стевана, а што није говорило и осећало мађарски. Румуни, Словаци, Срби, Хрвати, као и све друге мањине у међама те вештачке државе, те неприродне заједнице неколиких народа, одржаваних у њој бруталном силом, били су жртва мађаризације, чији је процес текао таквом жестином и са таквом наглошћу, да и у томе треба гледати један од узрока који су довели до европског великог рата.

Данас видимо на IV. Скупштини Лиге Народа оног истог грофа Апоњија, који је донео фамозни закон који смо горе споменули, као првог делегата Мађарске. Он је тај, који је у име своје владе говорио о томе, како данас у Европи мањине нису довољно заштићене и како то може да поремети европски мир.

Овај податак ће вероватно узбудити све правичне и осетљиве духове у Војводини, али он неће бити потпун ако не кажемо да се уз Апоњија налази у Женеви и ђенерал Танцош, један од оних ц. и к. силеција, који је, због својих злочина извршених у Мачви 1914. доспео и у ласту ратних злочинаца... Ето тако је данас представљена Мађарска у Скупштини Лиге Народа, на којој су узели учешћа Чемберлен, Бријан, Иманс, лорд Роберт Цецил и толики други велики и исправни политички духови.

За нас овај податак, ова једна једина чињеница има особити значај. Ми смо према Мађарима били од рата не само коректни, него и веома коректни суседи. Ми смо помогли мађарску унутрашњу консолидацију веома ефикасно и непосредно око четири пута. Два пута смо ослободили Мађарску од наметљивости екс-краља Карла, затим смо јој политички указали веома велику помоћ да се ослободи бољшевизма, најзад смо, четврти пут, одричући се привремено својих потраживања на које су нам дали право реглмани о ратној штети омогућили Мађарској да закључи један заајам како би реконструисала свој финансијски државни апарат.

Лига Народа, издејствовавши Мађарској тај заајам, узела је под своју контролу мађарски државни буџет, што је имало веома повољно дејство: данас мађарски државни буџет нема више дефицита, он је, шта више, показао суфицит од 69 милијона златних круна. Тако је финансијска контрола у Мађарској послужила само као једна допунска мера савезничкој војној контроли: то јест Мађарска није последње године могла да расипа приходе свог фиска на тајно наоружање и шовинистичку пропаганду у иностранству, где је сматрала за потребно дејствовати у иридентистичке и револуционарне сврхе. Њеноме реваншерском замаху је тренутно стављена препрека...

„У невољи ђаво једе муве“ — а то данас чине и гроф Апоњи и ђенерал Танцош. Зато они сад у Лиги Народа декламују о вечитоме миру, траже разоружање својих суседа (Румуније, Чехословачке и нас) и захтевају да се ослободе војне и финансијске контроле, као што изражавају и жељу да се уговори о миру подвргну ревизији, како би се Мађарској обезбедио мир и сигурност!

Мађарске тежње изражене у Женеви нису наишле ни на чије одобравање, јер је познато да те тежње и по начину на који су постављене а и по ономе што оне у себи садрже, нису саставни део данашњег општег мирољубивог и чисто пацифистичког расположења које господари у Европи.

Фијаско мађарске теже у Женеви је стога још једна лекција више мађарском ултра-националистима. Они из ње треба да извуку поуку и пуну корист па да се врате кући и да наставе рад на ономе јединоме домену који им преостаје, а тај домен је омеђен уговорима о миру, чије је стриктно извршење једини начин да се у Европи осигура ред и мир. Бар то је једино уверење којим се овде у Женеви, на свима састанцима Скупштине Лиге Народа (пленум и комисије), надахњују међународни фактори у својој великој већини.

Што се нас лично тиче, ми можемо без зазора изјавити да ми морамо у сопственоме интересу, имајући у виду велики углед своје земље, наставити и према Мађарској онај тон пријатељства и ону коректност суседства, којим смо се и до данас служили у међународној политици. Давши мађарским мањинама у својој земљи не само сва она права на која смо се обавезали, него чак и она која смо ми сами својом увиђавношћу дошли до закључка да им не треба дати, ми чинимо само своју дужност, жељни да и друге потстакнемо на њихову Наша је жеља у осталом да наше мањине у иноземству буду онако третиране како ми третирамо туђе у својој земљи. Кад то буде приведено у дело, мир ће бити тако обезбеђе да Мађарској неће више требати ни Апоњи ни Танцош, него људи који схватају модерно време и који ће знати да делају у духу тога модерног времена.

Н. З.

СИТУАЦИЈА

Величанствене свечаности на Ловћену

— У Београду потпуно мртвило — Др. Сршкић у Београду — Две преставке хрватских градова — Незадовољство осечких радикала —

МЛ. БЕОГРАД, 21. септембра. У Београду је политички живот сасвим престао. Интересовање се показује највише за догађаје у спољној политици, за рад скупштине Лиге Народа у Женеви, који се приводи крају.

У Београд је данас дошао министар за изједничење закона др. Милан Сршкић, који остаје овде неколико дана, па по том враћа се поново у свој изборни округ.

*

Са Цетиња јављају: Јутрос су отпочеле историјске свечаности на Ловћену у присуству Краљевског Пара, изасланика владе, највиших преставника војске и морнарице, корпорација и огромне масе света, службом у манастиру.

Ковчег на прахом владичиним донесен је у 11 сати. Служен је кратак помен.

По том је министар вера г. Миша Трифуновић изрекао свечаним гласом апотеозу владици-великану.

Између осталога рекао је: „Пре пуних 70 година, у исто овакав јесењи дан на освећеном месту сахранили су Црногорци свога песника, владику и господара. Тада су стајали овде погружени и тужни књаз Данило и књагиња Зорка, испуњући његову жељу, да буде сахрањен овде на вису и да и после смрти преставља мисао, која је са ових врхова црногорских прелазила далеко уске црногорске границе и ушла Београду и Шумадији, Босни, Војводини и Скадру, Косову, Далмацији и, 1848. године, Хрватској бана Јелачића. Ево, правда божија је донела, да његова мисао постане величанствена стварност.

Данас стоји овде владалачка породица, Краљ, потомак великих државних неимара Карађорђа и Његоша“...

*

Пре подне је одржана конференција делегата градова Хрватске и Славоније, на којој је донесена резолуција и закључено, да се упуте две преставке и то: преставка министру финансија, у којој се моли, да се градски чиновници опорезују као и државни, а не као приватни, што је до сада било; те преставку министру саобраћаја, да се градски чиновници изједначе са државним чиновницима у погледу посвастица на вожњу железницом.

Заступљени су били делегати готово свих важнијих градова у Хрватској и Славонији.

Овом приликом је ударен и темељ Савезу друштава градских чиновника и намештеника у Хрватској и Славонији.

*

Јуче, у недељу, одржана је у пространој дворани хотела „Рojала“ у Осеку добро посећена обласна конференција Нар. Радикалне Странке, којој су присуствовали делегати окружних и среских организација из осечке области. Председавао је нар. посланик г. др Момчило Ивковић. После говора неколико говорника, прихваћена је резолуција, у којој се истиче, да радићевци нелојално поступају са радикалима у том крају, смењују радикалне чиновнике и воде уопште борбу против радикалне странке тамо.

Ако се ово стање не би поправило за два месеца, конференција је закључила, да се поново саставе и да се довесе одлука, шта ће бити са странком у овим крајевима.

Како у Београду нема одлучнијих политичара, тешко је нешто рећи о одјеку ове резолуције. У главном се мисли, да је ова ствар резултат извесне нервозе, чији ће се узроци отклонити, чим се министри поврате у Београд.

Аутомобилска несрећа у Црној Гори

МЛ. БЕОГРАД, 21. септ. „Реч“ јавља данас о тешкој аутомобилској несрећи на путу Никшић-Цетиње. Јуче је на великом војном камиону кренуло око 20 лица из Никшића на Цетиње, па се тај камион сурвао на једној окучи у провалију. Поближи подаци су још неповнати.

Политичке вести

Одложен Чичеринов пут

Пут совјетског комесара за спољну политику Чичерина очекивао се са великим интересовањем као ретко који пут члана једне владе. Држало се да ће тај пут донети знатне промене у међународној политици Совјетске Русије. Међутим у последњем тренутку тај пут је отказан и то из здравствених разлога. Чичерин се наводно разболео и због тога се одлаже његов пут у Варшаву и Париз. Но поред свега тога како у Пољској тако и у Француској очекује се да ће Чичерин ипак ускоро доћи и француска и пољска штампа се много баве питањима и стварима, које ће евентуално бити претресане приликом доласка совјетског изасланика.

Черчил о енглеској политици

Енглески министар финансија Черчил одржао је пре неки дан у Бирмингаму значајан говор о политици енглеске владе. Пре свега Черчил је нагласио, да је одлучна жеља и воља енглеске владе, да путем Лиге Народа сачува европски и светски мир. Енглеска влада осим тога мисли да и даље одржи чврсто пријатељство са Француском, што је доказано баш сада недавно, када се прихватило то, да Француска отплаћује своје енглеске дугове у годишњим оброцима од 12·5 милиона фунти. Држање према Немачкој обележио је Черчил као очекиње, да ће Немачка одговорити својим обавезама и снаћи се у своме новом положају т. ј. постати мирољубив члан Друштва Народа. Према Америци задржава Енглеска себи слободне руке.

Румунија и Русија

Румунски министар спољних послова Дука дао је у Женеви дописницима чехословачких листова интересантну изјаву о односима Румуније према Русији. Према изјави министра Дуке Румунија апсолутно није непријатељски расположена према Русији. Румунија је шта више већ у два маха покушала да обнови везе са Русијом, но преговори су увек морали бити прекинути због држања совјетских делегата. Совјетска влада наиме никако неће да призна питање Бесарабије као свршено а још мање је вољна да даде гаранције, да се неће мешати у унутарње ствари Румуније. Војне конвенције пак, које је Румунија склопила са неким државама имају само одбранбени карактер а никако не агресиван према Русији.

Победа умерењака немачких социјалиста

На конгресу немачке социјал-демократске странке у Хајделбергу дошло је до потпуне победе умерењачка струја. Са 285 гласова против 81 одбијен је предлог радикалније струје, којим се предлогом тражило, да социјалисте у рајхстагу одбију сваку сарадњу са грађанским странкама и да се поведе одлучнија борба против буржоаског режима. Већина конгреса је донела одлуку, да немачка социјал-демократска странка путем мирног развоја и благонаклоном сарадњом са свима странкама ради на подизању и учвршћивању Немачке републике.

Динар у Цириху 9·225

Краљ на Цетињу

Приликом преноса Његошевих костију на врх Ловћена, Цетиње је преображено. У том месту су радили остваривачи великих мисли Србинових. Ту у том месту је делао и велики песник наш владика Раде. Бити данас на Цетињу, је радост за сваког нашег сина од Суботице до Ђевђелије, од Неготина до Љубљане.

Само још онај може бурније да осећа, ко се родио у том месту па долази у њега после дуго и дуго времена. То је наш Краљ, Александар I Данас је тамо у колевци својој.

Дубоко га се коснуо моменат у коме се налази а и место где се налази. Он је дао израза том свом осећају у говору који је изговорио на Цетињу приликом бакљаде.

Вила са Авале загрљена са вилом са Ловћена су запевале гласом песника владике Рада.

На бакљади приређеној Краљу и Краљици председник цетињске општине је поздравио Краља овим топлим говором:

„Радост Цетињана је особито велика, јер ми дочекујемо и своје поносно чедо и свога љубљеног Краља, онога Краља који је витештвом Карађорђевим и умом Његошевим предводио свој народ и крунисао највећим успехом праведну али крваву борбу за слободу и јединство свих Срба, Хрвата и Словенаца. И ми Црногорци не гледамо више уске границе Црне Горе, већ моћну и пространу државу од Јадрана до Дунава, од Солуна до Триглава. То је данас наша Црна Гора. За њу живимо и за њу ћемо умрети.

Величанство, Цетињани желе, а на то имају и право, да Ваше Величанство ову стару српску престоницу под Ловћеном што чешће походи, те да једног дана посетимо и гробове наших најбољих јунака око Скадра на Бојани, који још нијесу окађени тамњаном побједе и слободе. Данас, наше Краљевине кад се елита слегла на Цетиње да се сјутра поклони сенима великог Његоша, пред величанственијем споменником који му подиже најславнији потомак Карађорђев, не могу завршити овај поздрав ничим лијепшим него оним знаменитим ријечима Његошевим. Те речи он је био написао својом руком на слици Карађорђевој, коју је непрестано држао у својој соби, а те ријечи гласе:

Само име Карађорђе кад
Србину на ум дође,
Запламти се крв у груди,
јуначко се срце буди.“

На овај говор Краљ је одговорио овако:

„Од свег срца Краљица и Ја захваљујемо драгим Црногорцима на овако топлом дочеку, који ће нам остати у неизгладивој успомени.

Рођењем сам везан за ово место, те вам је лако погодити како ми је у души, кад сам међу вама. То ће ме привлачити да се од сада чешће виђамо и надам се да ћемо наћи начина да допринесемо напретку свих вас. Црна Гора имала је владаре који су се очински старали о вама, а ви сте ми се одуживали верношћу и љубављу. Од како смо Краљица и Ја ступили међу вас, Црногорци су нас на свакоме кораку поздрављали толиком срдачношћу, па сам ја уверен да нико у овој земљи неће помислити да је старање о вама сада мање. Две су се лозе спојиле и изданак ће њихов бити један.

Овога пута довела је Карађорђевог праунука још и синовља дужност да се поклони сени песника Горског Вијенца. Душе Његоша и Карађорђа биле су се среле, разумеле и припеле у овоме народноме послу. Над гробом Његошевим данас је камен са Венчаца на домаку Карађорђеве Тополе и под њиме ће лако лежати владика Раде. Још једном нека вам је хвала на љубави којом сте нас обасули, коју вам ми најискреније враћамо.“

Намештај на отплату продаје
„АТЛАС Д. Д.“ НОВИ САД,
Шумадијска улица бр. 10. (преко Рибњег трга). 1640 6—х

Г. Љуба Живковић у Новом Саду

— Дочек на станици и конференција у радикалном клубу —

Нови Сад, 21. септ. 1925.

У недељу пре подне, јутарњим возом стигао је у Нови Сад, г. Љуба Живковић, председник Радикалног Клуба. Још пре доласка воза на станици је била постројена почасна чета Српске Националне Омладине, на челу са г. Ђорђем Ћеремовим. Осим тога је на станицу изашао г. др. Бранко Илић, председник месне организације са неколико одборника.

Са малим закашњењем, воз је ушао у станицу око 9½ часова. На прозору се указао г. Љуба Живковић, кога су присутни поздравили са бурним: Живео! Одмах после тога ушао је у купе др. Илић, који је поздравио г. Љубу Живковића. Пред возом, на перону, поздравио је г. Љубу Живковића темпераментним говором г. др. Ђорђе Ћеремов, у име Српске Националне Омладине. Г. Живковић г. поновно одушевљено акламиран.

После тога је г. Љуба Живковић сео у аутомобил и одвезао се у варош. У 11 сати пре подне била је заказана конференција у радикалном клубу. Како се знало да ће на овој конференцији говорити г. Љ. Живковић, дворана је била препуна радикала. Запажено је много угледних радикала, који се иначе, захваљујући несрећном стицају прилика, не виђају у клубу. Осим тога, конференцији је присуствовала и Срп. Национална Омладина.

Тачно у 11 часова ушао је у пуну дворану г. Љуба Живковић у пратњи г. Мите Алексијевића, нач. мин. ун. дела, посланика г.г. Катића и Иоповицког и председника клуба. Пошто је просторија била премалена да прими толики број посетилаца, решено је да се конференција одржи у дворишту, што је и учињено.

Конференцију је отворио председник г. др. Бр. Илић, поздрављајући госте, коме предаје реч. Узима реч г. Љуба Живковић. Његов глас, иако релативно тих, звонак је и јасан, тако да се лепо чује. Настала је тишина и г. Живковић почиње говор, који је тарајао близу један час.

Г. Живковић изражује своју радост и задовољство што је дошао у Нови Сад, који заузима тако угледно место у нашој историји. Он је већ раније био у Новом Саду и то приликом преноса Бранкових костију и прославе педесетогодишњице чика Јове Змаја. Сећа се оних времена када је наш народ у овим крајевима био у једном великом националном заносу, када се србовало отворено и мушки.

Износи неке моменте из 1903-ће у Србији, када су завереници хтели да поубијају неке личности, када је требало да се објави приватна преписка Краља Александра Обреновића, а када је он стао против те намере, указујући на штетне последице тих намера.

У животу, вели г. Живковић, ја сам стекао убеђење да нису криви људи, него системи владавине. И када код људи долази до размирице и сукоба, онда су ти сукоби редовна последица једног лошег система, а не зле намере појединаца. Износи односе Срба према бив. А.-Угарској монархији.

Говор г. Живковића је слушан пажљиво. Г. Живковић говори веома лепо, расчлањујући до краја сваку тему, коју додирне у говору. Не пада у ватру за време говора, али има пластику у говору, која утиче и на најравнодушнијег слушаоца.

Током свога говора, г. Живковић је истакао и питање подизања радикалног дома у Београду. Радикална странка, као једна велика организација, која је свој корен пустила дубоко у све слојеве нашег народа, мора имати у Београду свој дом. Осим тога, странка треба и свој фонд, одакле ће се финансирати партијски орган „Самоуправа“ и партиске брошуре.

Г. Живковић је завршио свој говор, бурно поздрављен од присутних. После тога, он је сео на аутомобил и одвезао се у град.

Г Живковић је остао и јуче у Новом саду, те је одржао више конференција о партијским и другим питањима.

Нестаје радикализма

Сомбор, 20. септ. 1925.

Читам данашњу „Застану“. А читам и београдски „Балкан“, како нас дира говорећи, да смо се и пре борили са владикама, па и сад. А добро би било да зна, да наша борба са владикама није била борба обична. Ми смо се борили да се земља одузме и даде народу. Па зар је то борба лична, против владика? Не само да није лична, него чак и не личи на лично. Одузети земљу од људи, који је не обрађују, па је дати људима, сељацима, који је обрађују, зар ту има што личног. Може се црквени капитал обући и у другу форму не баш у земљу. Зар не може капитал владичанске земље, да се претвори и готов новац, који носи интерес, место да остане у земљи, коју треба орати, сејати, копати и т. д.

Но имамо ми и других ствари због којих се не допадамо неким листовима, а така ствар је и наша црква.

Ми смо се борили за нашу цркву, да будемо у њој господари. Борба о народну цркву је текла нарочито у седамдесетим и осамдесетим, деведесетим годинама прошлог века и првој декади овог века. Шта се није хтело све на рачун народа, да се постигне, како је бивши клир био свемоћан у нашем народном црквеном животу!

Царски патенти, наредбе су све гомилале, ако је требало помоћи против народа. Али је народ свагда био за то, да постане господар у својој цркви.

Ево и сад се појављује дух, који је хтео отети живу цркву од народа.

Код нас у Сомбору је покрет, да се у организацији црквених општина оствари мисао Анђелића и Бранковића. Они су ишли за тим, да се свуд види дух црквеног живота. Па су тражили, да свештеници буду природни председници у црквеним општинама.

Данас нема ни Анђелића ни Бранковића. Нова држава даје сваком широко поље за рад. Па ипак ево код нас пође покрет, да председници црквених општина буду попови. Ми смо се радикали против тог борили. Говорили смо, да председништво у црквеним општинама мора бити место части и поверења. И поп, ако има поверења у народу, може бити биран, али је биран, а није сео на председничку столицу као — намет председник. Има људи морално не развијених, па не осећају тај фини тон демократије о поверењу народном. Али такав појам постоји код нас, који смо тражили, да председничко место свагда буде одлика за часне, честите, поштене и исправне људе. Сад се нашло да је стари план Анђелићев и Бранковићев био добар и да га треба остварити. Рувараац је нашао, да је пок. патријарх Бранковић био исправан, а нови Рувар-чеви ученици не нађи, да је и уређење цркве наше — за коју су се борили најбољи синови наши: Милетић и Томић да је направе у истину народном и српском — рђаво, да га треба преудесити, како би клерикализам дигао главу на срамоту XX. века!

Припазимо мало на нашу народну тековину, па ма нам „Балкан“ сто пута замерао.

Нестаје радикализма, па се окрећу људи назадњаштву.

* **Хенрик Вебер** дипл. приватни инжињер у Кули, Краља Петра ул. 973. (Николићева кућа) отворио је своју канцеларију. 1889 2—3

Шта ми то радимо?...

У уводном чланку „Заставе“ од пре неки дан, споменуто је о односима међу сремским радикалима. Писац једноставно позива радикале у Срему, да се не цепају. Узевши тај позив као жељу, потребно је констатовати: да међу сремским радикалима нема никога, који то исто не жели, т. ј. да у радикалној странци завлада чим пре мир и слога, и да сваки дође на своје место. Али ако се овај позив имаде сматрати као савет и опомена за будућност радикалне странке у Срему итд. — онда није довољно казати само: немојте се цепати и будите сложни, — него је у интересу саме ствари потребно наћи праве, унутарње узроке те појаве, која је само логична последица много чега што јој је претходило. Стога ако се озбиљно хоће мира, слоге и напретка у радикалној странци, неминовно је потребно уклонити те узроке и исправити све оно што је довело до цепања и неслагања.

Писац је нарочито истакао прилике у Ср. Карловцима и споменуо недавни избор општинских одборника, којом је приликом званична радикална листа добила 2, словом два, одборника (од двадесет изабраних)! Сваки ко зна да су Карловци за последњих тридесет година били радикалска кула и увек узорни у својим страначким еволуцијама тога мора заболети срце, кад види ове данашње расуло и крајњи неред. Приликом претпрошлих избора добила је званична радикална листа 11 општинских одборника, па је рђавим радом појединаца дотерала да на прошлим изборима добије шест, док је ове године на званичној радикалној листи изабрано само два одборника! — Куда ово води, није потребно нарочито наглашавати. Што је међутим још жалосније: та двојица, изабраних са званичне листе, гласали су приликом избора за градског начелника за демократског кандидата (!!), мада су незванични радикали истакли свог кандидата и споразумевши се са Карловачким Хрватима — изабрали свог човека за начелника.

Писац споменутог чланка имаде потпуно право, кад каже да треба расулу стати на пут; али ту није доста издати само апел на народ, него треба испитати и уклонити унутарње узроке те појаве. Само у том случају, ако се искрено и са истинском љубављу према радикалној странци, пређе на озбиљно лечење данашњег стања, можемо с поуздањем очекивати да ће се у скором времену доћи до жељеног резултата. Стога нека припазе меродавни страначки фактори, што се ради и шта раде, да не изиђе из свега још већа штета.

П.

Питају нас!...

Питају нас: шта је са оним питањем око Павла Татића вође и првог човека социјалистичке странке? Хоће ли код нас бити људи, који ће узети питања честитости као социјално питање, па кривце узети на миндрос?

Узети паре на признаницу, па се после правити луд и питати, где се деле паре, да ли су нестале на пошти, да ли су рђаво укњижене, и не знам шта, а овамо их он примио, и држао их је код себе шест месеци, а питање је и шта би било с тим парама, да се није потегло од стране књиговођства.

Ако се ова ствар овако остави да иде као чудо, онда би значило дати прилике људима да раде шта хоће. Може се затајити, а после тога може се и красти, отимати и ником ништа!

Зар овде нема у држави људи, да виде шта ко ради, па да се узме на одговорност?

* **Дрва, кокса, угља** пре него што набавите, обратите се на **дрвару Крајачевић**, Телефон 165. 1721 11—30

Ни бригв нас!

Неки нерадикални и противрадикални листови се нарочито каче за органе наше оптужујући их, да не пишу о „неспоразумима“ између радикала и хрватских сељака. „Као — веле ти листови — да немају уста, да кажу што у односу између те две странке“.

На све то може да се одговори лако и брзо: друго је споразум, а друго попуњавање чиновничких места.

Споразум се тражио ради државних интереса. Тек нико неће порећи, да је поздравио везу међу највећим странкама само зато, што је тиме изравнано питање између Београда и Загреба, што је учињено ради државе и народа.

Око питања попуњавања чиновничких места може да дође до објашњавања; али то не значи непријатељство. Колико смо муке имали са Прибићевићима, не да се рећи. Он је сматрао, да треба да шири своју странку на рачун радикала. Можда хоће ти исти људи тако да преставе ствар и са радићевцима. Ми знамо, да није у питању споразум. Што се пак тиче чиновничких места, ту ћемо се држати оног: своје недамо туђе не требамо.

Новосадско Народно Позориште

— **Пожар страсти**, драма од Јосипа Косара, дата је први пут у нашем позоришту сада у прошлу суботу. Предмет драми узет је из живота наших славонских сељака; због грамзивости за земљом и отмице девојке долази до сукоба између две куће и у борби подлегну отимач земље отац и отмичар девојке син од својих противника оца и сина. Концепцији и композицији драме много се што може замерити, јер нити се у њој приказују верно прави и природни наши славонски сељаци, нити су главна лица носиоци неких виших идеја, нити је пак њихова борба така да би могла учинити јачи утисак на гледаоца.

Игра наших глумаца била је у главном добра. Нарочито се истакао г. Гец, који је дао добру креацију темпераментног и разузданог сеоског мироша и бећара. Налазимо да би у игри требало мало више живота, као и у говору кад се већ говори ијекавштином, мало више једноликости. Када је писац пронашао да наши Славонци говоре јужним дијалектом, онда још чудније звучи слушати их у сва три наречја, гарнирано уз то чак и нашим бачванским ачењем. Свугде у свету пази се на говор са позорнице, па не би ни код нас требало дозволити да буде „смјатеније јазиков“.

Кр.

КУЋА НА ПРОДАЈУ

у Новом Саду Пашићева бр. 5. У кући се налази локал погодан за сваку трговину. Поближи услови у кући. 1893 2—2

ВЕСТИ

— **Дежурство у лекарнама града Н. Сада.** Од **17.** до **23.** укључиво лекарне Ненадовић (ул. Краља Александра 12.) и Михелс (Футошка ул. 32.).

— **Снижене цене хлебу у Новом Саду.** Јуче пре подне преставници новосадских пекара су посетили великог капетана г. Михалчића пошто им је изишао рок за изјашњење о снижењу цена хлебу. Они су се споразумели, те ће од данас бели хлебац продавати по 5 динара килограм, а на велико по 4 и по динара; црни по 4 и по динара, на велико по 4 динара; ражни лебац по 4 и по динара, на велико по 4 динара. Ове цене хлеба су установљене провизорно. Полиција се спрема да завири сада у цене гостионичара и месара, те да претресе и цене осталих животних намирница. Када све то буде испитано, донеће се дефинитивне одлуке. Ми морамо похвалити овај одлучни корак наше полиције ради сузбијања скупоће. Нови Сад, град, који је окружен тако плодном околином, требао би да у погледу цене буде бар једнак са осталим градовима, ако не — јефтинији!

— **Слава Добротворне Женске Задруге.** Јуче, на Малу Госпођу, прославила је своју Крсну Славу Добротворна Женска Задруга. Пре подне била је у св. Николајевској цркви служба и парастос умрлим чланицама. Чиноделствовао је г. Ђорђе Велић уз асистенцију г. Стеве Поповића. После службе, сви присутни су прешли у Дом задружни на Житној пијаци где је извршено освећење колача. Кума је била гђа Олга Ђоке Дунђерског, која је у овој прилици поклонила задрузи своту од 5000 динара као свој добровољни прилог. Свечаност је била веома лепа и протекла је у најбољем расположењу.

— **Паметан поступак.** Градска полиција у Сенти казнила је многе кућевласнике, који су било хотимице било из непажње стално остављали барјаке на својим кућама, и ако су после државних празника били упозорени, да благовремено имају скидати барјаке са својих кућа. Требало би и код нас такав поступак учинити, па да се стане на пут безобразлуку оних, који силом хоће да им се барјаци претварају у веке безбојне крпе.

* **100 година Леонардијевог мастила!** Познате светске фабрике мастила Ауг. Леонарди у Дрездену и Подмокли (Боденбах а/Е), којих су производи у целом свету много обљубљени и тражени, славе 100-годишњицу свог опстанка. Тај ће се јубилеј прославити свечано, а најважнији догађај је оснивање једне фабрике **у вашој Краљевини.** У заједници са фабриком **Пенкала** у Загребу, уредила је фирма Леонарди модерну фабрику, а фабрикацију води њен чувени кемичар др. фон Хази по оригиналним рецептима.

— **Прегазили га коњи.** Лајош Ердељи ременарски шегрт у Сомбору оправио је амове на коњима; по свршеном послу дечак уседе на једнога коња да га појаши. Коњи се међутим поплашише и у дивљем касу потрчаше друмом. Јадни деран се једно време држао на коњу, но изнемогнут паде међу коње који га изгазише. Док је стигла помоћ шегрт је већ подлегао повредама.

— **Помиловање румунских комунистичких вођа.** Румунски краљ заболцајом је обуставио судски поступак против вођа румунских комуниста. Ово помиловање уследило је после изјаве лојалности похапшених комуниста, који су под заклетвом потврдили, да нису имали превратничких намера.

— **Тражи се египатски принц.** Пре извесног времена утекао је из једне лондонске лудница египатски принц Сејф-Един, зет египатског краља Фуада. Принц Сејф Един пуцао је пре петнаест година на краља Фуада, због чега је однет у Лондон у завод за умоболне одакле су га сада неки његови пријатељи спасли. Држи се, да се принц Сејф Един упутио преко Париза, Беча, Пеште и наше државе у Цариград, те су због тога наше власти на молбу египатске владе, издале потерницу за њим.

— **Изгорео јапански парламенат.** Јапански парламенат у Токиу баш је сада био у преоправци, када га је сада у прошли четвртак пожар потпуно уништио, јер је зграда већим делом била од дрвета начињена и украшена. Пожар је наступио услед непажње радника. Штета износи до милион златних франака.

— **Фордови аероплани.** Позната америчка творница аутомобила Форд прешла је у фабрикацију аероплана. Фордови аероплани биће потпуно од метала. У дужину биће 150 корачаја а у ширину 50. Цена једног фордовог аероплана биће тристотине хиљада долара.

— **Фалвификоване фунте у оптицају.** Британске власти објављују, да се ушло у траг великом кривотворењу енглеских новчаница фунти У оптицају је врло велик број фалзификованих фунти.

Осведочите се о томе, да

ПОТРЕБУ У ГОРИВОМ ДРВЕТУ

најбоље можете покрити код

Д. Д. ЗА ЕКСПЛОАТАЦИЈУ ДРВА.

Телефон 455. Новисад. Код Штранда.

8-15 1786

— **Велике поплаве у Кини.** Услед великих и сталних киша надошла је вода у кинеским рекама толико, да су се многе реке излиле и поплавиле читаве крајеве. Нарочито су велике поплаве у провинцији Шантуна, где је до хиљаду села доспело под воду. Поплава има и до педесет хиљада људских жртава.

ЗА УРЕДНИШТВО ОДГОВАРА

МИЋА ИВАНИЧЕВИЋ.

Метеоролошки извештај

Ваздухопловне Метеоролошке Станице у Петроварадину

од 21. септембра у 8 часова

Петроварадин (Нови Сад): ведро; температура 21° Ц.

Београд: ведро; темп. 19° Ц.
Загреб: облачно $^{6}/_{4}$; темп. 18° Ц.
Љубљана: облач. $^{1}/_{2}$; темп. 15° Ц.
Сарајево: ведро; темп. 13° Ц.
Скопље: ведро; темп. 17° Ц.
Крагујевац: ведро; темп. 13° Ц.
Котор: ведро; темп. 19° Ц.
Црквеница: ведро; темп. 17° Ц.
Ниш: ведро; темп. 18° Ц.
Осек: ведро; темп. 17° Ц.
Митровица: ведро; темп. 13° Ц.

Опште стање времена

Исландска депресија остаје на истоме месту и полагано сплашњава (Шкотска 746 мм), али изазива још јаке ветрове у Немачком Мору и кише по читавој средњој Европи; максимум са средиштем између Црног и Каспијског Мора (Астрахан 770·3) држи остале делове Европе. На Балкану ведро време. Топлота свугде порасла изузев Чехословачке где је пала.

Прогноза за 22 септембар

У нашој држави притисак неће показати знатнијих промена. Ветрови ће остати слаби; време ће бити лепо изузев северозападног дела, где ће бити местимично облачно. Топлота ће још мало порасти.

Велики успех

може се постићи једино систематским оглашивањем у „Застави“. — „Заставу“ чита сва Војводина.

СПОРТ

Шабац:

Војводина—Мачва 5:2 (4:1)

Првенствена утакмица донела је заслужну победу ОСКВ. која је играла врло добро. Форвард је био одлучан и победа је дошла. Мачва игра врло лепо и комбинаторно врло добро стоје. Судија г. Попер.

Београд:

БСК—Јадран 3:1

Незаслужена победа БСК-а.

Загреб:

Хашк—Жељезничар 5:2.
Грађански—Шпарта 3:3
Конкордија—Кроација 2:0.

Суботица:

Бачка—Кула 8:0.
СМТК—Аматер 2:1.

Будимпешта:

Аустрија—Мађарска 1:1.

Беч:

БАЦ—Херта 2:1.
ВСК—Вијена 5:1.
Симеринг—Рапид 2:1.
Флорисдорф—Вијена I. 2:0.

Праг:

Викторија—Жишков—Вакер (Беч) 4:1;
Крикетер (Беч)—ДФЦ 3:2!!

Утакмице подмлатка

НАК—Војводина 2:2.
Раднички—Војводина 3:1 (Резерва)

*

Спортски диктатор поднео је тужбу овдашњем суду против писца који је написао чланак у „Застави“ под насловом: „Шта је са „Војводином“?“. Ведеремо... Д. Б.

Ревиртоар Нар. Позоришта

Уторак: „Пољска крв“ (први пут).
Среда: „Пожар страсти“.
Четвртак: „Пољска крв“.

—

Данас 22. о. м. биће прва оперетска премијера ове сезоне „Пољска крв“, музика од Оскар Недбала. Главне партије су у рукама г-це Микулић (новоангажоване чланице), гђе Оливијери—Илић, г. г. Оцића, Писека и Кокотовића (новоангажованог члана).

ПОДЛИСТАК

Павле Лагарић

ГОСПОЂА У БЕЛОМЕ

Није лепа варош у којој живим ево већ четири године. У тој вароши нема ништа лепога нити пријатнога осим једног парка. По томе парку врло ретко виђају се лепе жене са лепим очима. И ја сам по томе парку шетао у свако доба дана, лутао сам, сањао сам и очекивао сам, да ћу се упознати са особитом лепотицом, која зна и страсно да љуби.

Та варош није запамтила ни једну Јулију, није запамтила жену, чија је љубав била бескрајна, која је љубила лудо и махнито, која је патила и боловала од дубоке љубави, која је била срећна што је љубила.

Чекао сам дуго на тако срећну жену, и у томе очекивању било је нечег угодног и пријатног. У томе очекивању прошло је лето са његовим бујним шаренилом, прошла је и јесен, што је позлатила лишће, травку и цвеће, и дошла је оштра зима, када је снег покрио све. Земља је била бела. Тишина дубока и угодна. Парк је био сасвим усамљен. Сунчави зраци били су светли и хладни. При тој светлости изгледаху гранчице као да су од сребра. Широком стазом парка корачала је млада и лепа жена. Све је на њојзи било бело, и одећа, и капица, и ципелице, и чарапице. Очи су јој биле плаве, образи округли и набељени, усне пуначке и нарумењене, тело округло, пуначко и потешко. Чим сам је опазио, помислио сам, да је то једна жена у вароши, која зна страсно да љуби. Кад ме је опазила, она пође ближе мени и погледа ме сасвим равнодушно. Њена појава није ме ни најмање узбудила. Сасвим учтиво је ословим: „и госпођа је посигурно особита пријатељица природних лепота, пошто се шета по пустоме парку и по оштрој зими“.

„Долазим у парк једино када је усамљен, када је пун чаролија и сањарија. Волим цвеће, птице, дрвеће, шуме и ливаде, али волим и елегантне будоаре, волим прстење са бриљантима и дијамантима и огрлице од бисера, волим фину и елегантну одећу, једном речи, волим све што је фино и елегантно“.

„Опростите ми госпођо што ћу учинити малу примедбу. Ви набројасте све оно што волете, али на жалост не споменусте, да волете и човека“.

„Врло мало. Готово ништа. Ја се раће играм са човеком, као мачка с мишем. Ја ужаваам, кад видим човека, који од слатког узбуђења предамном замуца, који је блажен што може пољубити прстић моје лепе ножице, који...“

Нисам дочекао да лепа госпођа доврши своје излагање, него се брзо опростим и пођем даље. Уз пут сам размишљао о срећноме мужу те лепе „госпође у беломе“.

—

Спорт

— Недељни преглед —

Утакмице

Н. А. К. — Спорт (Сомбор) 7:1!

Изненађење. Не оснивајући суд на разне последње исходе оба противника или на способност за побеђивање, већ полазећи просто са корисне игре, веће вештине у владању лоптом и допадљивијег споразумевања у заједничком раду, црвено друштво преставља за љубитеље спортске уметности не уметника, већ друштво драгоцене вредности, али додуше, и бољег тактичара. Издржљива и снажна тела придржава једна једина замисао: „Победу“...

Н. А. К.-овци су тамо целина где противник није...

У његовој чети нема за време борбе разних ћуди и посебних расположења, — душевно све је уравнотежено и сложно. НАК-ови су крила хитра, одлична са дивним центар шутевима. Центар са два помагача, дивно се проиграва, — још лепше пуца.

У помоћном реду, лево и десно, надазе се лоптачи, чије прелажење захтева много уметности. И остатак са центерхалфом и вратарем на челу, представља добру вредност. Мноштво гледаоца посетило је игралиште НАК-а да присуствује овој жестокој борби. Свакога је готово изненадио веома високи пораз „Спорта“-а но број получених голова, особито у првом полувремену не одговара предведеној игри.

Сама игра није било нешто особито лепа. Без конкуренције настојало се продрети и получити успех. Сурову ноту знао је судија у заметку угушити. Прво је полувреме Спорт равноправан противник (2:1 јасно говори) на моменте и надмоћан но форвард пред голом све запуцава. Сретнији је НАК: Бертоку успе, да за време једне оштре навале гурне тешком муком округлу кожу у провидан дом Сомбораца мало затим исто успео Шпилеру. Тек пред конац полувремена туче десно крило „Спорта“ први и последњи. На почетку другога полувремена држи се још момчад „Спорта“, но што даље то више опада па је све до краја НАК господар ситуације и скоро получује по својој вољи. Трећи гол даје Антонић са „11“ метара; четврти даје Паст II; пети даје Шпилер; шести Немет и седми са крила Шефер.

Спорт није играо рђаво а и не добро; није се можда добро снашао, а и то није усрок за овај пораз. Голман, бекови и центерхалф су најбољи људи „Спорта“, остали су мање и више задовољици.

Судио је одлично г. Јоксић.

Д. Бугарски

Модерна крзнарска радња

Божидар С. Мланаревић, Сарајево

потребује двојицу ћурчијских радника, који се разумевају у модерни посао, галантерију и конфекцију, исти би били запослени преко целе године, понуде слати доректно у Сарајево 1—3 1902

Објава

Потписани објављујем свима, да за мог Сина Душана Суботичког трговца из Надоља тако и за његову породицу дугове никакове не признајем, те стога упозоравам сваког да њему и његовој породици на кредит нико ништа не издаје, јер те дугове исплатити нећу.

У Надаљу, 20. септембра, 1925.

1907 1—3 **Никола Суботички**

Реклама је пола успеха!

Требам

самосталног штрукера место стално кроз целу годину плата добра. Гојко Веселиновић (парна бојаоксаона) Срем. Митровица 1873 2—3

ДИЗЕЛ-МОТОР

од 40—60 коњ. снага, добро очуван и потпуно исправан по могућству још у раду, потребан је. Ко такав има на продају нека пошаље писмену понуду — Савској Банци у Београд. 1871 2-3

У близини Житне пијаце, Кисачка ул. 13.

издаје се један светли, натосани, суви локал који се и ложити може 5·30 м. дугачак, 4·75 м. широк способан за радиону или стовариште исте тамо стелаж за трговину, тезге, плехане табле, сунцобран са федерима, гвоздени чивилуци за месо две висеће електричне лампе, на продају. Ує гаранцију евент. и на отплату.

Леонхарди ненатикрљен!

100-годишње искуство и прокушани рецепти дају увјек предност

ЛЕОНХАРДИ-ЕВОМ МАСТИЛУ

тушевима
дјелиивима
бојама за штампање
и т. д.

ФАБРИКАЦИЈА ЗА ЈУГОСЛАВИЈУ

ПЕНКАЛА-ТВОРНИЦЕ

ЕДМУНД МОСТЕР И ДРУГ Д. Д.
ЗАГРЕБ

Оглас јавне дражбе

Дана 1. октобра 1925. године издавати ће се у закуп просторије млекарске задруге у општини Брањини, (Барања) на јавној дражби у 8 сати ујутро на 1 годину.

Дражба ће се одржати у основној школи у Брањини.

Исклична цена 5.000 динара словима: петхиљада динара, коју своту имају лицитанти пре одржања дражбе као кауцију у задругарску благајну положити.

Управни одбор задржава право избора понуђача ма и за нижу цену од осталих лицитаната.

Ближе услове даје председништво млекарске задруге у Брањини.

У Брањини, дана 14. септембра 1925.

1885 1—1 **Саво Поповић** председник.

Број: 135 из 1925.

Продаја шумске сече

У недељу 27. септембра т. г. у 10 сати, продаваће се у писарници манастира Беочина на јавној усменој лицитацији 25 (двадесет и пет) јутара букове, грабове, храстове и липове шуме.

Сваки који жели дражбовати дужан је пре почетка дражбе положити вадиум од 14.000 динара у готовом новцу, дочим ће досталац имати вадиум надопунити до износа од 10% од досталне своте у име јамчевине у готовом новцу.

Поближи услови могу се видети код потписане управе.

1885 1—1 **Управа манастира, Беочина**

Окружни Уред за Осигурање Радника у Н. Саду.

Број: 10674/1925.

Натечај

Код Окружног уреда за Осигурање Радника у Новом Саду расписује се конкурс на четири места чиновника категорије Ц. положај IX. помоћно-техничке струке, са годишњом систематском платом од динара 9600·— и положајном од динара 7200·—

Натецаљеји морају доказати, да су свршили 4 разреда средње школе, или да поседују способност за вршење стручних послова и потребну интелигенцију за службени саобраћај са публиком и службеницима.

Опћи увјети за ово место јесу:

а) да је компетент држављаник Краљевине С. Х. С. и да знаде српско-хрватски језик;

б) да има телесну и моралну способност за вршење службе;

ц) да није млађи од 18 ни старији од 40 година;

д) да није под старатељством или стечајем;

е) да ужива сва грађанска и политичка права.

Својеручно писане и потребним исправама ваљано обложене молбе имају натецатељи потписаном уреду поднети до укључиво дне 13. новембра 1925 године до 12 сати у подне.

Из канцеларије Окружног Уреда за Осигурање Радника у Новом Саду дне 18 септембра 1925. године бр. 10674/1925.

МАЛИ ОГЛАСИ

Једна реч 1 д. Телеграмске речи дупло

Част нам је навестити наше ц. муштерије. да смо нашу радњу

Веза и ручног рада

на Шафарикове улице бр. 15 од 1. октобра у Футошку улицу бр. 7. (Бахрахова кућа) преместили. 1861 1—2

Лепо намештај

и шиваћа машина на продају. Упитати Нови Сад. Шумадијска 8.

Оглашујте у „Застави“!

Harley Davidson,

Модел 1926, потпуно нов, са приклопним возом, продаје се врло угодно Понуде под „Харлеј“ на Алома Компањ. Љубљана 1890 1-2

Госпођица

која је перфектна у књиговођству, и вична биланцијте говори и пише немачки мађарски и српски, тражи се за одмах Аврам Шифелетрговина чакова, канапа и поњава, Нови Сад Футошка 4.

Поглаварство Општине Ст. Бечеја

Бр. 6366/1925.

Оглас

На основу решења општинског Представништва има да се буше у месту два дубока бунара система „Нортон“ до 120 м. дубље.

Позивају се стручњаци да поднесу своје офертуалне понуде потписаном поглаварству најдаље до 1. октобра т. г.

Нацрти и услови могу се видети код управног бележника за време званичних часова.

Ст. Бечеј 18. септембра 1925.

1903 1—1 **Општинско Поглаварство**

ВЕЛИКО СВРАТИШТЕ

са 26 комплетних уређених соба, каваном, ресторацијом, кугланом, точионом, приватним станом, станом за особље и свим нужпросторијама те припадајућим уређајем, рубенином и сребренином

у великом прометном граду СХС.

продаје се са или без зграде, потоње уз изнајмљење исте са дугогодишњим уговором. Само озбиљни интресенти са расположивом готовином нека се обрате на Адолф Катић Сисак. 1-3 1898

Штампарија „Застава“ Д. Д. Нови Сад 1925. (1090).